

ฐานข้อมูล

ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน
องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพรวน
อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

ด้านแพทย์แผนไทย

ปราชญ์บ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปราชญ์ผู้รู้

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ นางสาวนุชรินทร์ ชันธวงศ์

วันเดือน/ปี/เกิด ๕ มกราคม ๒๕๒๕ อายุ ๔๑

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๔๑ หมู่ที่ ๗ บ้านโคกป่ากุง ตำบลเหล่าพรวน อำเภอเมือง
จังหวัดอำนาจเจริญ

อาชีพ ทำนา

ภูมิปัญญา/ความเชี่ยวชาญ นวดแผนไทย

ได้รับการถ่ายทอด ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

บันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้านเหล่าพรวน หมู่ที่ ๑ ตำบลเหล่าพรวน อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทอผ้าลายซิด

เจ้าของภูมิปัญญา

นางแดง ภักดี

ลักษณะของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบดั้งเดิมที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ

จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

สีสดใส มีลวดลายเฉพาะของท้องถิ่นบ้านเหล่าพรวน

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

การทอผ้าเป็นศิลปะและหัตถกรรมหรืองานฝีมืออย่างหนึ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นกรรมวิธีการผลิตผืนผ้าโดยใช้เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืนมาขัดประสานกันจนได้เป็นผืนผ้า ทั้งนี้ต้องมีเครื่องมือในการทอเรียกว่า ทูก หรือกี่ (ในภาษาไทยถิ่นอีสาน มักเรียกการทอผ้าว่า "ตำทูก")

นางแดง ภักดี ชาวบ้านเหล่าพรวน หมู่ที่ ๑ ตำบลเหล่าพรวน อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นบุคคลหนึ่งที่มีฝีมือด้านการทอผ้า จะทำการทอผ้าเวลาว่างงานหลังจากฤดูกาลทำนา คือปักดำเสร็จ หรือเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ ก็จะทอผ้าไว้ในครัวเรือน เช่น ทอผ้าถุง ทอผ้าขาวม้า ทอผ้าหมอนซิด ผ้าสไบ และอื่น ๆ เหลือกก็ขายให้กับผู้ที่สนใจ ลายส่วนมากก็จะเป็นลายซิดแบบต่าง ๆ

๑.๒ วัตถุดิบและส่วนประกอบที่ใช้ในการทอผ้า/อุปกรณ์

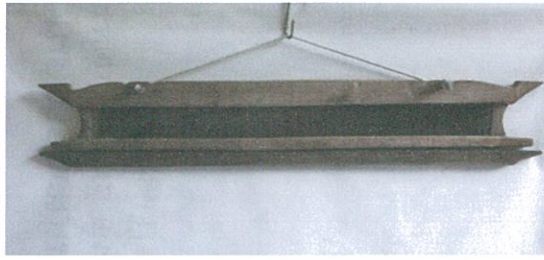
อุปกรณ์

1. กง เป็นเครื่องมือสำหรับใส่ด้าย ผ้าย โหม ที่เป็นปอย (โน) แล้วนำไปกรอใส่ใน
2. อัก ใช้คู่กับกงจะรับเส้นด้าย ผ้าย โหม จากกงมาใส่ไว้ใน
3. หลา, โน หรือเครื่องกรอหลอด
4. หลอดกรอด้าย ผ้าย โหม ใช้สำหรับใส่เส้นด้าย ผ้าย โหม
5. ฮัง (ที่เสียบหลอด) เป็นที่เก็บหลอดกรอไหม
6. ก้านสวย (กระสวย) ใช้คู่กับหลอด
7. กี่ทอผ้า หรือกี่กระตุก เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับทอผ้าให้เป็นผืนสำเร็จออกมา
8. ฟืม (พินหวี) เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับแยกเส้นด้าย ผ้าย โหม ยืนให้ออกจากกัน
9. ตะกอล ทำจากเส้นด้ายป่าน ที่มีความแข็งแรง เหนียวแน่น ทำหน้าที่ยกเส้นไหมให้ขึ้นลง
10. กรรไกร ใช้สำหรับตัดตกแต่งผ้า
11. ผัง ใช้สำหรับตึงริมผ้าให้เสมอกัน มีลักษณะเป็นไม้ยาวเท่ากับความกว้างของผ้า
12. หลักเผื่อ เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยขึงเส้นด้ายในที่จะนำไปทำเป็นเส้นยืนหรือดสนแนวตั้งในขั้นตอนการทอ

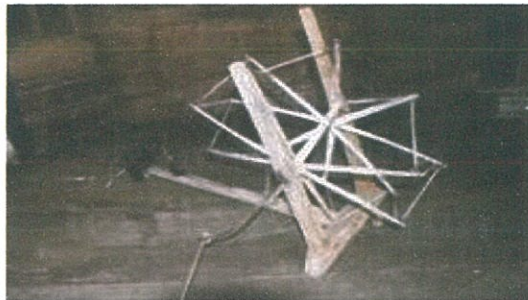
วัตถุดิบ

1. ผ้าย หรือด้าย สำหรับใช้ทอผ้า
2. สีย้อมผ้า

ฟืม

หลา

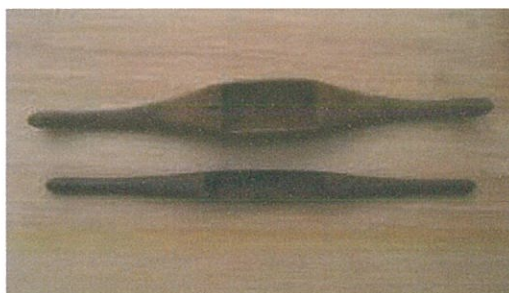
โน

กล

กระสวย

3. ขั้นตอนการผลิต/การทำ

เตรียมวัสดุ/อุปกรณ์ ครบแล้วก็สามารถเริ่มการทอผ้าตามลายที่ต้องการโดย ส่วนมาก
ปัจจุบันการทอผ้าเราสามารถซื้อด้ายหรือฝ้ายสำเร็จรูปมาทอได้เลย ไม่ต้องมาย้อมเอง โรงงานทำสำเร็จรูปมาให้
มีขายตามท้องตลาด เราสามารถซื้อสีตามต้องการมาทอลายที่เราต้องการได้ จึงไม่ยุ่งยากในกระบวนการทำด้าย/
ฝ้าย สำหรับทอ

บันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้านเหล่าพรวน หมู่ที่ ๑ ตำบลเหล่าพรวน อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทอเสื่อ

เจ้าของภูมิปัญญา นายพงษ์ อรสิน

ลักษณะของภูมิปัญญา ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้พัฒนาและต่อยอด

จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ สีเส้นสดใส มีลวดลายสวยงาม

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

การทอเสื่อหรือสาต ภาษาถิ่นที่บ้านเราเรียกกัน เป็นการทอด้วยฝือ กก เดิมจะทอไม่มีลวดลาย เป็นสีธรรมชาติ ทอไว้ใช้ในครัวเรือน

นายพงษ์ อรสิน อยู่บ้านเลขที่ ๕๐ บ้านเหล่าพรวน หมู่ที่ ๑ ตำบลเหล่าพรวน อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นบุคคลหนึ่งที่มีฝีมือด้านการทอเสื่อ จากต้นกก ไหล และต้นฝือ จะทำการทอเสื่อเวลาว่างงานหลังจากฤดูกาลทำนา คือปักดำเสร็จ หรือเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ ก็จะทอเสื่อไว้ใช้ในครัวเรือน และจำหน่ายลายส่วนมากก็จะเป็นลายขีดแบบต่าง ๆ

๑.๒ วัตถุดิบและส่วนประกอบที่ใช้ในการทอเสื่อ/อุปกรณ์

วัสดุ/อุปกรณ์

1. กรรไกร
2. กกหรือไหล
3. เชือกไนลอนหรือเชือกเอ็น
4. ฝีมทอเสื่อ 1 เมตร
5. โส้ทอเสื่อ กว้าง 1 เมตร ยาว 2 เมตร
6. ไม้สอดกก
7. สีย้อมกก

3. ขั้นตอนการผลิต/การทำ

เตรียมวัสดุ/อุปกรณ์ ครบแล้วก็สามารถเริ่มการทอผ้าตามลายที่ต้องการโดย ส่วนมาก
ปัจจุบันการทอผ้าเราสามารถซื้อด้ายหรือฝ้ายสำเร็จรูปมาทอได้เลย ไม่ต้องมาย้อมเอง โรงงานทำสำเร็จรูปมาให้
มีขายตามท้องตลาด เราสามารถซื้อสีตามต้องการมาทอลายที่เราต้องการได้ จึงไม่ยุ่งยากในกระบวนการทำด้าย/
ฝ้าย สำหรับทอ

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปราชญ์ผู้รู้

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ นางขิง รักดี

วันเดือน/ปีเกิด 4 มิถุนายน 2476 อายุ 86 ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 4 หมู่ที่ 5 บ้านคำปอแก้ว ตำบลเหล่าพรวน อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

อาชีพ ทำนา

ภูมิปัญญา/ความเชี่ยวชาญ ผญา

ได้รับการถ่ายทอด ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน

ด้านศาสนาและประเพณี

ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปราชญ์ผู้รู้

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ นายแก้ว ประถมนาม

วันเดือน/ปี/เกิด 3 เมษายน 2473 อายุ 76

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 5 บ้านคำปอแก้ว ตำบลเหล่าพรวน อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

อาชีพ ทำนา

ภูมิปัญญา/ความเชี่ยวชาญ ประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ

ได้รับการถ่ายทอด บิดา(นายจันทร์ ประถมนาม)

ด้านเกษตรกรรม

ปราชญ์บ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปราชญ์ผู้รู้

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ นายอาณาจักร อ่อนศรี

วันเดือน/ปี/เกิด ๒๓ ตุลาคม ๒๕๐๖ อายุ ๖๐

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๘ บ้านโนนสว่าง ตำบลเหล่าพรวน อำเภอเมือง
จังหวัดอำนาจเจริญ

อาชีพ ทำนา

ภูมิปัญญา/ความเชี่ยวชาญ ด้านเกษตรกรรมไร่นาสวนผสม

ได้รับการถ่ายทอด ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ปราชญ์ชาวบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพรวน
อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ปราชญ์ชาวบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพรวน
อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ปราชญ์ชาวบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพรวน
อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ปราชญ์ชาวบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าพรวน
อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

